

דף הבית / ארנון סגל

"צדק זה לא הכול"

תחקירן עמותת השמאל הירושלמית 'עיר עמים' אביב טטרסקי (43) פועל בכל כוחו למנוע מימוש של זכויות יהודים בהר הבית, אבל גם מעריך מאוד את עוצמתו ויכולותיו של היריב שמולו - תנועות המקדש ■ הללו, לדעתו, עובדות נכון וגורפות לא מעט הישגים והצלחות, ולכן הוא כל כך חושש

מדי פעם הוא מניח כיפה על ראשו ועולה להר הבית כאחד הדתיים. השוטרים במסוף הכניסה רואים את הכיפה, את חוקן ואת הנעליים שאינם מעור – הוא לעולם איננו נועל נעלי עור, מסיבות טבעוניות – ומסווגים אותו כשומר מצוות. כל הוא מצורף לקבוצות הדתיות, סוג את ההדרכה של אנשי תנועות המקדש ומתרשם מיחס הרשיות והחוקף כלפיהם ומההגבלות שנכפות עליהם. לאחרונה סיפר על מנהגו זה באחת מישיבות וערת הפנים של הכנסת, וחלק מפעילי ההר נדהמו. הם לא חשבו שתצפתו עליהם כל כך מקרוב. אביב טטרסקי בן ה־43 הוא תחקירן עמותת השמאל הירושלמית 'עיר עמים', ובעקבות העיסוק הרב של וערת הפנים של הכנסת בעניין הר הבית לאחרונה מקפידה העמותה לשלוח נציגות לכל ישיבות הוועדה הדנית בנושא. הארגון גם מנפיק מעת לעת דו"ח העוסק בתנועות המקדש.

טטרסקי עוקב אחרי פרסומי ארגוני הר הבית ודפי הפייסבוק של בכירי פעילי ההר, ומקדיש לא מעט תשומת לב גם למתפרסם ברף שלפניכם. בישיבות הוועדה וברו"חות שלהם מקפידים אנשי ארגון השמאל הירושלמי להכביר הוכחות על "מטרות האמיתית של תנועות הר הבית", שלרברי אנשי הארגון מרחיקה לכת הרבה מעבר לשיח הזכויות והמאבק על חופש התפילה בהר; כוונתה היא כינון הבית השלישי. נציגי תנועות הר הבית מגחכים בתגובה – רובם הגדול ממילא מכריזים על כך במפורש, ולא ממש מתאמצים להסתיר זאת.

טטרסקי חי עם בת זוגו בדירה ירושלמית – מערב־ירושלמית, ליתר דיוק. הוא איננו מעלה בדעתו לגור במורח העיר, אף שרוב עיסוקו מתמקד בחלק הזה של ירושלים. הוא גרל בחיפה, אך כבר 17 שנים הוא מתגורר בבירת ישראל. בשנתיים האחרונות הפכה העבודה ב'עיר עמים' לעיסוק המרכזי, אך קודם לכן למד ולימד במחשিকা באוניברסיטה במשך עשר שנים. הוא מרבה לעסוק גם באומנויות תנועה ומגע 'פגיות' – המכונות, לדעתו מתוך חוסר דיוק, בשם 'אומנויות לחימה' – קיטאודו, ויפאסנו ושיאצו. הוא בילה שנתיים ביפן כדי להעמיק עוד בעניין.

מצאתי באינטרנט פסקה שכתב טטרסקי. "חורף 2001, אני חיזר לארץ ויורע שאני חיוב להיות מעורב באופן כלשהו במה שמתרחש. תופעת המאבטחים מחליאה אותי. אני איהנה מההירה שלי בזכות מאבטש ששומר שהמלחמה לא תתפרץ פנימה ותתפריע לי? אני מחליט שעד שלא תתפנה לאיוושהי פעילות חברתית, לא אבילה במקומות ציבוריים; אין יותר פאבים, קולנוע, קונצרטים (...) אף אחד לא מבין אתי".

אמנות התנועה, תנועות המקדש

השיח ביני ובין טטרסקי מתנהל כבר זמן רב, בחודשניות שקשורות בעלייה לחר הבית, בכנסים ובדינוי ועדות הכנסת. הוא מגיע מכיוונו, אני מגיע מכיווני. כעת, הגיע הזמן לברר עמו כמה שאלות בוערות.

"עיר עמים עוסקת בירושלים בבלל, לאו דווקא בהר הבית, אבל אתה מושקע המון זמן דווקא בהר הבית. למה?"

כי זה הפך לנושא חשוב. קיימת הרבה פעילות ימנית סביבו, ולכן מתוקף הדברים 'עיר עמים' נדרשת לזה. אם היינו מרגישים שהמצב סטטי, מטמאמ היינו עוקבים פחות". **מה הרעיון מאחורי ההתחזות שלך בהרתי בעת העלייה להר?**

"לא טרחת להסתיר את זהותי. הרגשתי שלא מספיק לבקר בהר כאדם רגיל וצריך לראות איך מוגיח אדם שמוזהה חיצונית כיחודי דתי – 'מתנחל', כפי שחושבים הכיפת מכונים בפי הפלשתינים בהר".

ומה גילית?

"גם דברים טובים – את הנחישות של פעילי ההר היהודים, את קור הרוח שלהם. רואים שאכפת להם. מצד שני, אני רואה גם ברבים חיוביים פחות. עוד לפני שנכנסים לפוליטיקה ולאידאולוגיה, העובדה שהעניין נעשה אקטיביסטי איננה טובה.

שלא תבין לא נכון, אני תומך מאוד באקטיביזם. הגעתי ל'עיר עמים' אחרי שנים רבות שהייתי אקטיביסט, ולכן הרוח והלהט של הלהל מורכרים מאוד ללבי. אולם כשנושא דתי רוחני הולך יד ביד עם אקטיביזם, זה יכול להיות טוב מאוד לאקטיביזם אבל פחות טוב לקדושה".

והוא מסביר: "גם אם לתחושתכם אתם צודקים, צדק הוא לא הכול. לכל החלטה יש מחיר, והמחיר של תחושת הצדק הוא שאיננו מישירים מבט לאחריות שלנו. אם השפה מתלהמת ועצם השיח מביא להגדלת העוינות או להחרפת ההתקרבנות – דברים שלטעמי קורים מתוך הפעילות של הארגונים היהודיים הלהל ואם הפעילות והלחץ הללו מחריפים את ההתנהגות והעוינות בצד שמנגד – שזו כמוכן אחריותו ובחירותיו, אבל גם לצד היהודי יש חלק בזה – וזה חלק מהמחיר.

"הר הבית הוא המקום הכי טעון בסכסוך בהר זה לכאורה עניין של 'ארא': או שהינו שם מקומות תפילה למוסלמים בלבד, או ליהודים בלבד. לפעילות של תנועות הר הבית ולכוח שבידיהן יש השלכות שליליות נרחבות על העתיד של הישראלים והפלשתינים כא".

הצעות האסלאמיות? בלתי נסבלות

לדברייך, הואיל ויש יהודים המצהירים שאינם רוצים ערבים בהר, אתה מעניף לשמר את המוצב הנוכחי, שבו דווקא היהודים מקופחים שם.

"אני מודה שיהודים מקופחים בהר הבית. אני לגמרי מבין שזה לא פשוט וכואב, אבל מכאן לא נגזרת הסכמה עם התביעה שגם לשינוי המצב יהיה מחיר. לא אפנה לחוש המוסר, הרחמים או ההמלה שלך ואומר שזה יכאב לפלשתינים – זה יכאב לנו, כי מעשה כזה של ישראל בהר הבית יתבל אנושות ביכולת להגיע לפתרון לסכסוך. "לא אומר שזה אידאלי יהודים אינם מקבילים במקום הזה את מה שהם מבקשים, אבל כזה זה. זה המצב כבר 1,300 שנים, וחשוב מכך – זה המצב כבר כמעט חמישים שנה בשל החלטות של ממשלות ישראל, שהיו קיימות עוד הרבה לפני שאני התחלתי לפעול ולפני שתנועות המקדש החלו לפעול.

"ואם תרשה לי לקחת זאת לכיוון דתי־תיאולוגי, זה אפילו טוב לנו שעם כל הכוח שיש לישראל וישראל ותחושת הצדק שקיימת בעניין הזה, איננו מסוגלים להגשים שם את כל מה שאנחנו רוצים. דווקא למתח הזה, שבו הדברים שאני רוצה אינם מוגשמים, יש בעיניי עוד דתי לא פחות מאשר בהגשמת הרצונות הדתיים הללו. "מפתח אותי שרק בזכות הכוח של מדינת ישראל היא תוכל לממש במקום הזה את מה שהיא תופסת כאינטרסים וכצרכים שלה. בעיניי, כמובן, האינטרס העליון של ישראל הוא להגיע להבנות עם הפלשתינים, ומעשים כוחניים הם הרבר האחד רון שיש בו צורך לשם כך".

"אלפים שנים יהודים התפללו למקום הזה. אתה מתבטח לשאיפות הללו?"

"לא, אבל יש פעד בין החזון והשאיפות הדתיות ובין המציאות הארצית. במשך אלפיות שנה יכולנו להתפלל ולכסוף למשוה שלא ידענו בכלל איך נגשים אותו, כי הוא היה כרוך בביתא המושת. אבל פתאום זה בידיים שלנו, אלא שלא תכננו שהינו גם פלשתינים בדרך". **בשורה התחתונה, 'עיר עמים' ואיתה נאבקים למען המושך הסטטוסקווי שבמסגרתו מונפים בהר דגלי 'דעאש', המאם והדויבאללה,**

"אני לא אומר שזה אידאלי" שיהודים אינם מקבלים במקום הזה את מה שהם מבקשים, אבל ככה זה. זה המצב כבר 1,300 שנים, וחשוב מכך – זה המצב כבר כמעט חמישים שנה בשל החלטות של ממשלות ישראל. ואם תרשה לי לקחת זאת לכיוון דתי־תיאולוגי, זה אפילו טוב לנו"

ומתקיימות שם הפגנות שבהן קוראים להפציץ את תל־אביב.

"הרברים הללו קורים בכל מורה ירושלים, וממילא קורים גם בהר הבית. מבחינת הפלשתינים מורה ירושלים היא שטח כבוש, ואת ההקצנה שלהם אני תולה בכך שאיננו הולכים לפתרון מדיני. ישראל מעדיפה להתכתש עם חמאס, ועוד עושה זאת בדרך שמאמינה בכוח הזרוע, והיא מגלה שכוח כזה עובר בצורה מוגבלת. ברור שמבחינת הפלשתינים והמוסלמים בכלל, הר הבית, שהם קוראים לו 'חראם אישריף', הוא שטח שלהם, מרחב שבו הם יכולים להרגיש בבית, חופשיים. בעיניהם ובעיני כל העולם אנחנו כוח כובש בהר.

"הפתרון איננו להשליט סדר כך שלא יהיו שם כלל רגלי חמאס – זה לא הפתרון האמיתי,

עדיין ציבור גדול – שההר חשוב לו. יש לי הצעה: נסה לרמיין שהאנשים שהכי רוצים להתפלל בהר הבית ילכו לרשויות האסלאמיות ויבקשו מהן רשות להתפלל במתחם המקודש. זו הצעה שמעולם לא נוסחה".

כוח השלטון לא ינצח
השתתפת בעבר בהפגנות נגד צה"ל בבילעין. מדובר בהתפרעויות אלימות שבהן כבר נעקרה במקרה אחד עינו של חייל צה"ל. איך זה מפתרד עם השיח שלך נגד אלימות?
"ההפגנות אינן נגד צה"ל. הן נגד גור
שגזלות ארמות, וזה המעשה האלים במקרה
זה. ההפגנות ככלל אינן אלימות, לפחות כפי
שהן מתוכננות מלכתחילה. הייתי נוכח בהרבה
הפגנות שבהן גם אחרי אלימות מצד הצבא לא נזרקה שום אבן על החיילים. אתה צודק

אף שאין לי שום דבר בעד רגל חמאס. הפתרון הוא ללכת להסדר. עד כמה שזה נשמע קשה ובלתי אפשרי, זה מה שישננה את המציאות".

אם ההר קרוש כל כך לאסלאם כפי שהמוסלמים מצהירים, למה משחקים שם בדורגל? למה הם מתפרעים בהר ומקללים את המבקרים היהודיים?

"אינני האדם שצריך להסביר ולייצג את תפיסתם של המוסלמים, אבל תוכל לגוש שאם אני מוצא טעם לפגם באקטיביזם של תנועות הר הבית במקום הזה, בהודאי שצדעקות האסלאמיות והאלימות הן בלתי נסבלות בעיניי.

"עם זאת, חשוב להגיד: הפלשתינים יודעים שפעילי המקדש מתכוונים למה שהם אומרים. הם עולים להר הבית כדי להוציא אותו מדי הערבים. חלקם, כמו ח'כ משה פייגלין למשל, מתכוונים לסלק את המוסלמים משם. קשה לצפות שהם יקבלו את פעילי ההר בפרחים. לעומת זאת, את משחקי הברדגל ואת הפיקניקים בהר אני ראה באור חיובי. זה המקום היחיד בירושלים שבו פלשתינים מרגישים חופשיים. זה המקום שבו הם מבטאים עצמם.

"אם הדבר היחיד שמפריד בינינו לבין הסדר שלום הוא מה שיקרה בהר הבית, אותהר על ההר. הוא לא חשוב לי מספיק, אבל יחד עם זאת אני מבין היטב שמדינת ישראל לא מייצגת רק אותי ושקיים כאן ציבור גדול – אולי גדול פחות ממה שהיו רוצים בארגוני הר הבית, אבל

מאוד כיום שהאלימות הישירה מגיעה מהצד המוסלמי – בין אם כלפי יהודים שעולים ובין אם כלפי המשטרה. מה שאנחנו, היהודים, צריכים להיות יותר עדים לו הוא שהדיבון עושה בהר מעשים שנפתסים כנדרמליים וכלגיטימיים, אבל יש בהם הרבה מאוד אלימות. כשישראל מחליטה לסגור את הר הבית בכל ימי שישל של חרמדאן, עולים להר מעשה אלים. כשהברי כנסת מצוהרים שהם עולים להר הבית מדין כיבוש, הם מייאמים על כל פלשתיני.

"ביחס הכוח בין הממשלה לתנועות הר הבית הממשלה חזקה יותר, אבל אינני מאמין שהכוח לבדו ינצח. אם הממשלה נסמכת רק על כך שיש לה משטרה ושירותי ביטחון והיא יכולה לקבוע מה קורה, זהו כוח שאין מאחוריו אמירה מוסרית וערכית או חזון, ולאורך זמן רואים שם שחיקה.

"בעניין הזה הייתי מצפה למשוה שלצערי לעולם לא יקרה: שרה"מ בנימין נתניהו יסיכר ביותר למח לדעתו לא נכון לערוך שינוי באופן חריצדרי – לא כי העולם המוסלמי יתפוצץ עלינו, איננו מאמיין בהפחדות הללו, אלא כי זה יפגע אנושות באפשרות לסיים את הסכסוך".

יש לטטרסקי עוד תוכנה לגבי ההשפעה הגוברת של תנועות ההר: "לרשות תנועות הר הבית עומד כוח פוליטי גדול מאוד, בלי ספק. כסוף הקדנציה הקודמת של הכנסת, ובעיקר בזו הנוכחית, יש כמה חברי כנסת שהצלחו להשיג למאבק היהודי על הר הבית תמיכה חזקה מאוד – רואים את תוצאותיה. בשילוב עם הנחישות של תנועות הר הבית וכל מיני דברים שנעשים נכון מאוד מבחינתו, המאבק היהודי בנושא צובר הישגים. הצלחלה הכי גדולה של ארגוני הר הבית היא בהשפעה על שיתוף היום מרביתם על ההר ועל תפילת היהודים שם הרבה יותר מאשר לפני חמש שנים, בהודאי בציבור הדתי והדומני. קיימת תמיכה גדולה הרבה יותר בדרישות שלהם".

גם ערבים שמתנגדים לנוכחות יהודית בהר הם סכנה גדולה, אבל בגורמים הפלשתיניים והמוסלמיים שאומרים 'יהודים הוצוה' המדינה מטפלת. אין להם סיכוי להשיג את הרצון הזה בלעדיה. **למה אתה חושש כל כך מהיחודה עציון ודומיו, שרוצים הר ריק מערביים, ולא חושש מהקונצנזנוס בעולם הערבי שרוצה את ההר ריק מהיהודים?**

"גם ערבים שמתנגדים לנוכחות יהודית בהר הם סכנה גדולה, אבל בגורמים הפלשתיניים והמוסלמיים שאומרים 'יהודים הוצוה' המדינה מטפלת. אין להם סיכוי להשיג את הרצון הזה בלעדיה. **למה אתה חושש כל כך מהיחודה עציון ודומיו, שרוצים הר ריק מערביים, ולא חושש מהקונצנזנוס בעולם הערבי שרוצה את ההר ריק מהיהודים?**

"זה לא רק עציון. אלה גם פייגלין ואורי אריאל. בדרך כלל, כשהמדינה שלנו צריכה לבחור בין טובתם של יהודים לזו של ערבים, היא בוחרת בטובת היהודים. אם יש מישוה שאומר להעניף את היהודים ומישוה שאומר להעניף את הערבים – שניהם מסוכנים באותה מידה, אבל בראשון המדינה מטפלת".

מימין: הגשר החדש שיפוצך. משמאל: הגשר הנומני שקיבם כבר עשר שנים

הר הבית פתוח לנכיסת יהודים בימים א'-ה' בשעות 7:30:11:00, 13:30:14:30. להלכה הלכתית בעלייה להר: לגברים: 052-8119407, 052-7203210, לנשים: 052-5866384, 052-3752751 | לעדונים ותגובות: arnonsegal1@gmail.com